

СИЛАБУС КУРСУ

«ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»



Ступінь вищої освіти – бакалавр

Освітньо-професійна програма: **Право**

Галузь знань: 08 **Право**

Спеціальність: 081 **Право**

Компонент освітньої програми – вибіркова дисципліна

Рік підготовки – 2 рік, семестр - IV

Кількість кредитів: 4

Мова викладання: українська

Дні занять: згідно з розкладом

Консультації: згідно з розкладом

Керівник курсу – **Прокопчук Наталія Романівна**, викладач юридичних дисциплін

Контактна інформація - prokop4uk.n@gmail.com

АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Право соціального забезпечення» спрямована на формування фахових компетентностей щодо правильного трактування та практичного застосування положень законодавства у сфері соціального забезпечення.

Студенти отримують теоретичні знання і практичні навички освоєння державно-правових засад у сфері соціального захисту населення, особливо сім'ї, дітей, жінок та соціально незахищеного населення; визначенні принципів та критеріїв вибору методів соціальної роботи відповідно до чинних нормативно-правових актів; набутті навичок вільного орієнтування в нормативно-законодавчих актах з соціального захисту населення; формуванні навичок практичного застосування норм права в конкретних ситуаціях.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є суспільні відносини, які виникають і розвиваються в сфері з матеріального забезпечення, надання соціальних послуг за рахунок спеціально створених фінансових джерел особам, які зазнали соціального ризику.

Дисципліна орієнтується на формування у студентів загальнотеоретичних правових понять та категорій, допоможе студентам виробити вміння тлумачити і застосовувати нормативні акти, що регулюють роботу соціального працівника, професійно грамотно давати оцінку юридичним фактам; підвищить фаховий рівень, допоможе орієнтуватись у правовій літературі, сприятиме зростанню уміння мислити правовими категоріями, дасть можливість професійно захищати права.

СТРУКТУРА КУРСУ ТА ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

КІЛЬКІСТЬ ГОДИН АУДИТ./ САМОСТ.	ТЕМА	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	ФОРМИ КОНТРОЛЮ
--	------	---------------------	-------------------

18/30	Змістовий модуль І. Загальні положення права соціального забезпечення		
2/6	Тема 1. Право соціального забезпечення як галузь права	Знати поняття, види та форми соціального забезпечення, їх характеристику, завдання та напрями реформування; вміти охарактеризувати право соціального забезпечення як галузь права; тлумачити чинне законодавство спрямоване на правове регулювання соціального забезпечення; володіти юридичною термінологією.	Питання, ситуації для аналізу, тестові завдання
4/6	Тема 2. Правовідносини у сфері соціального забезпечення	Знати поняття та правові підстави виникнення, зміни та припинення відносин у сфері соціального забезпечення; вміти характеризувати правовий статус суб'єктів; аналізувати юридичні факти, які зумовлюють виникнення, зміну чи припинення соціально-забезпечувальних правовідносин; застосовувати отриманні знання при розв'язуванні ситуаційних задач.	Питання, ситуації для аналізу, тестові завдання
2/6	Тема 3. Страховий (трудовий) стаж	Знати поняття страхового стажу; вміти розрізняти страховий стаж від трудового; володіти навичками аналізу та вирішення проблемних ситуацій, пов'язаних з обчисленням та підтвердженням страхового стажу; застосовувати отриманні знання при розв'язуванні ситуаційних задач.	Питання, ситуації для аналізу, тестові завдання
6/6	Тема 4. Соціальні ризики як підстава виникнення права на соціальне забезпечення	Знати сутність, зміст та ознаки категорії «соціальні ризики»; вміти визначити критерії поділу соціальних ризиків за видами; розкрити механізми соціального захисту населення як системи гарантій, спрямованих на зниження соціальних ризиків та негативних наслідків їх реалізації; застосовувати отриманні знання при розв'язуванні ситуаційних задач.	Питання, ситуації для аналізу, тестові завдання
4/6	Тема 5. Види соціального забезпечення в Україні	Знати види соціального забезпечення та вміти давати їм правову характеристику; вміти правильно тлумачити і застосовувати норми необхідних нормативно-правових актів на практиці; володіти юридичною термінологією.	Питання, практичні завдання, тестові завдання, модульний контроль
30/42	Змістовий модуль 2. Окремі види соціального забезпечення		

2/6	Тема 6. Пенсійне забезпечення України в системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування	Знати рівні пенсійної системи в Україні та види пенсій в системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування; розуміти особливості застосування норм пенсійного законодавства; вміти робити висновки та надавати правові консультації в конкретних життєвих ситуаціях з питань пенсійного забезпечення.	Питання, ситуації для аналізу, тестові завдання
4/6	Тема 7. Особливості соціального забезпечення військовослужбовців та поліцейських	Знати норми законодавства у сфері соціального забезпечення військовослужбовців та поліцейських орієнтуватись в змінах та доповненнях до законодавства, яке знаходиться у стані реформування; володіти навичками приймати правові рішення і здійснювати юридичні дії у точній відповідності із чинним законодавством.	Питання, практичні завдання, тестові завдання
4/6	Тема 8. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності	Знати норми чинного законодавства у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності; вміти виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти що підтверджують тимчасову втрату працездатності та надавати правові консультації.	Питання, ситуації для аналізу, тестові завдання
4/6	Тема 9. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності	Знати норми чинного законодавства у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності; вміти виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти що підтверджують нещасний випадок на виробництві та професійне захворювання, які спричинили втрату працездатності та надавати правові консультації.	Питання, ситуації для аналізу, тестові завдання
6/6	Тема 10. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття	Знати норми чинного законодавства у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття; вміти виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти що підтверджують безробіття та надавати правові консультації.	Питання, практичні завдання, тестові завдання

4/6	Тема 11. Державні соціальні допомоги	Знати поняття та види державних соціальних допомог, їх характеристику, повноваження та обов'язки державних органів, що здійснюють їх надання; вміти аналізувати юридичні факти і правильно тлумачити та застосовувати норми з питань надання державних соціальних допомог; володіти навичками приймати правові рішення і здійснювати юридичні дії у точній відповідності із чинним законодавством.	Питання, ситуації для аналізу, тестові завдання
6/6	Тема 12. Соціальні послуги	Знати поняття та види соціальних послуг, давати їм правову характеристику та розуміти особливості реалізації та застосування норм в сфері надання соціальних послуг; вміти правильно тлумачити і застосовувати норми необхідних нормативно-правових актів на практиці при вирішенні казусних конкретних життєвих ситуацій; володіти навичками аналізу та вирішення проблемних ситуацій, пов'язаних з соціальним забезпеченням громадян.	Питання, практичні завдання, тестові завдання модульний контроль

СХЕМА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Семестр VII

	1 тиждень	2 тиждень	3 тиждень	4 тиждень	5 тиждень	6 тиждень	7 тиждень	8 тиждень	9 тиждень	10 тиждень	11 тиждень	12 тиждень	13 тиждень	14 тиждень	15 тиждень	16 тиждень	17 тиждень
Лекції	Л1, Л2		Л3, Л4	Л5	Л6		Л7, Л8		Л9		Л10	Л11		Л12	Л13		
Семінарськ і заняття		С1			С2			С3		С4	С5		С6		С7	С8	
Практичне заняття						П1			П2				П3				П4
Контроль знань						МК1										ІНД3	МК2

Л - лекції

С - семінарське заняття

П – практичне заняття

МК - модульний контроль

ІНД3 - індивідуальне навчально-дослідне завдання

ПОЛІТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛІТИКА ПРОВЕДЕННЯ АУДИТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Для якісного засвоєння курсу необхідна систематична та усвідомлена робота студентів в усіх видах навчальної діяльності: лекції, семінарські та практичні заняття, консультації, самостійна робота як індивідуальна, так і під керівництвом викладача.

При проведенні аудиторних занять домінуючими є проблемні, індивідуально-диференційовані, особистісно-орієнтовані форми проведення занять та технології компетентнісного навчання.

На лекціях у формі активної бесіди з елементами навчальної дискусії розглядаються основні теоретичні положення теми, які вимагають роз'яснення та уточнення з боку викладача. На лекціях вимагається активна участь студентів у обговоренні ключових положень теми, ведення стислого конспекту лекції.

Теоретичні знання, отримані студентами під час лекцій, обговорюються більш детально на практичних та семінарських заняттях у формі міні-дискусій, представлення міні-проектів, розв'язування практичних завдань (кейсів), розгляду правових ситуацій.

При підготовці до семінарських занять студент опрацьовує теоретичні питання відповідно до плану заняття, звертаючи увагу на вимоги щодо оформлення. Інформаційними джерелами для здобувачів освіти є конспект лекцій та наведений у навчальних матеріалах перелік рекомендованої літератури щодо кожної теми. За наявності серед завдань семінарського заняття підготовки реферату – робота здобувачів освіти полягає у підготовці належно оформленого реферативного дослідження та публічного представлення його результатів.

На практичних заняттях передбачається формування навичок застосування правових норм до конкретних обставин. Ситуативні завдання розв'язуються за наступним алгоритмом:

1. Встановлення кола суспільних відносин, які передбачаються завданням.
2. Правова характеристика суті ситуаційного завдання.
3. Визначення нормативно-правової бази, необхідної для вирішення конкретної ситуації.
4. Всебічне і повне обґрунтування правових висновків стосовно вирішення конкретної ситуації.

Оскільки формування практичних навичок базується на основі теоретичних знань, на практичних заняттях може здійснюватися поточний контроль у формі тестового опитування.

У процесі практичного та/або семінарського заняття студенти вчаться формулювати свою точку зору, вільно володіти професійними термінами, логічно викладати матеріал, підбирати докази у підтвердження своїх думок, вчаться публічно виступати, правильно застосовувати норми права на практиці та приймати власні рішення у невизначених ситуаціях.

Питання для обговорення, практичні та індивідуальні завдання для підготовки до семінарських та практичних занять, конкретні вимоги до окремих тем занять подані у відповідних методичних вказівках.

Терміни проведення різних форм занять наведені у схемі вивчення дисципліни.

ВИМОГИ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Основним завданням самостійної роботи студентів є набуття навичок самостійного опрацювання фахових інформаційних джерел та оволодіння практичними навичками тлумачення і застосування правових норм у сфері соціального забезпечення.

Самостійна робота студентів організовується шляхом видачі індивідуального переліку

питань і практичних завдань з кожної теми, які не виносяться на аудиторне опрацювання. Крім того, по деяких темах передбачається написання рефератів, міні-проектів, підготовки презентаційних матеріалів. Обсяг самостійної роботи визначається кількістю годин, передбачених робочою програмою.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою відповідно [до Положення про порядок рейтингового оцінювання знань \(освітніх досягнень\) здобувачів вищої освіти.](#)

Оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни здійснюється шляхом проведення контрольних заходів, які включають:

- *поточний контроль,*
- *модульний контроль,*
- *виконання індивідуального навчально-дослідного завдання*
- *підсумковий контроль у формі заліку.*

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних і семінарських занять і має на меті перевірку знань студентів з окремих тем та рівня їх підготовленості до виконання конкретної роботи.

Ключовими методами демонстрації студентами результатів навчання при поточному контролі є:

- ✓ усне опитування - передбачає розгорнуту відповідь студента на оцінку; він повинен самостійно пояснити вивчений матеріал, довести наукові положення, навести власні приклади;
- ✓ дискусія - обґрунтування власної позиції у вирішенні проблемних питань;
- ✓ письмове опитування - з'ясування в письмовій формі ступеня оволодіння студентами знаннями, вміннями та навичками з тем дисципліни, визначення їх якості - правильності, точності, усвідомленості, вміння застосувати знання на практиці;
- ✓ тестова перевірка як один із видів письмового опитування - передбачає визначення рівня сформованості знань і вмінь з певної теми дисципліни за допомогою тестів відкритої і закритої форм;
- ✓ вирішення ситуативних завдань (кейсів) - проводиться з метою об'єктивного з'ясування спроможності студентів застосовувати правові норми, до конкретних життєвих ситуацій, перевірки професійних компетентностей із прийняття рішень в умовах невизначеності.

Ключовими формами демонстрації студентами результатів навчання при поточному контролі є:

- ✓ індивідуальна перевірка - проводиться щодо конкретних студентів і має на меті з'ясування рівня засвоєння студентом знань, умінь і навичок, рівня формування професійних компетентностей;
- ✓ фронтальна перевірка - форма контролю, що спрямована на з'ясування рівня засвоєння студентами програмного матеріалу за порівняно короткий час. Вона передбачає короткі відповіді з місця на короткі запитання або письмову роботу;

Модульний контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання після закінчення логічно завершеної частини лекційних та практичних (семінарських) занять з певного змістового модуля.

Основною формою модульного контролю є завдання, які включають перевірку теоретичних положень курсу, можуть містити практичні або тестові завдання.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) – форма організації навчання, яка має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці. Індивідуальні завдання виконують студенти самостійно під керівництвом викладачів. Як правило, індивідуальні завдання виконуються окремо кожним студентом.

ІНДЗ є видом позааудиторної індивідуальної роботи студента навчального, навчально-дослідницького характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни і завершується оцінюванням. Це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, вмінь і навичок, отриманих у процесі лекційних, практичних занять, охоплює тему, декілька тем або зміст навчальної дисципліни загалом

Метою ІНДЗ є самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи.

Підсумковий контроль проводиться у формі диференційованого заліку.

Підсумковий контроль у формі диференційованого **заліку** - оцінюється на підставі результатів поточного та модульного контролів, захисту ІНДЗ, не передбачаючи обов'язкової присутності студента.

	Модуль 1 (поточне опитування)	Модуль 2 (підсумковий модульний контроль)	Модуль 3 (ІНДЗ)	Модуль 4 (екзамен)	ПІДСУМКОВА ОЦІНКА
Вагові коефіцієнти, %	70	20	10	–	100
Бали здобувача освіти	80	85	90	–	82 бали
Формула розрахунку підсумкової оцінки в балах: $80 \cdot 0,7 + 85 \cdot 0,2 + 90 \cdot 0,1 = 82$					

ПОЛІТИКА ЩОДО ВІДВІДУВАННЯ ТА ПЕРЕСКЛАДАННЯ.

Здобувач освіти повинен дотримуватись [Правил внутрішнього розпорядку Коледжу](#) та відвідувати заняття згідно з розкладом. Очікується, що студенти відвідають усі лекції, семінарські та практичні заняття курсу. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, відрядження, участь у науково-дослідницьких заходах, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідувати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватись термінів, що визначені для виконання усіх видів письмових робіт, які передбачено у межах курсу.

Пропущені заняття та незадовільні оцінки (поточний контроль, ПМК) повинні бути відпрацьовані згідно графіку консультацій викладача. Роботи (ПМК, ІНДЗ), які здаються із порушенням термінів без поважних причин, можуть бути оцінені на нижчу оцінку (до 10 балів).

До початку сесії студенти повинні виконати усі підсумкові контрольні заходи і отримати по кожному з Модулів 1, 2 не менше 60 балів.

ПОЛІТИКА ЩОДО АПЕЛЯЦІЙ

Студент має право оскаржити оцінку, отриману за результатами підсумкового семестрового контролю (крім незадовільної оцінки). Такі випадки регулюються [Положенням про апеляцію результатів підсумкового контролю знань студентів](#). Перескладання незадовільних

оцінок здійснюється відповідно до [Положення про порядок ліквідації академічних заборгованостей здобувачами вищої освіти.](#)

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ.

У Коледжі академічна доброчесність регулюється [Положенням про академічну доброчесність](#) та передбачається за замовчуванням. Це означає, що усі здані роботи є результатом розумової праці студента, їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв), втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Політики Коледжу та документи щодо академічної доброчесності (як інституційного, так і загальнодержавного значення) наведені на сторінці Коледжу [АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ.](#)

ЛІТЕРАТУРНІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА КУРСУ

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. *Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування*: Закон України від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 46-47. – ст. 403.
3. *Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття*: Закон України від 02 березня 2000 року № 1533-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 22. – ст. 171.
4. *Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії*: Закон України від 05 жовтня 2000 року № 2018-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 48. – ст. 409.
5. *Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам*: Закон України від 16 листопада 2000 року № 2109-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 1. – ст. 2.
6. *Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам*: Закон України від 18 травня 2004 року № 1727-IV // Відомості Верховної Ради України – 2004 – № 33-34 – ст. 404.
7. *Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям* : Закон України. Верховна Рада України: URL: <http://zakon2.rada.go.ua/laws/show/1768-14>.
8. *Про зайнятість населення*: Закон України від 05 липня 2012 року № 5067-VI // Відомості Верховної Ради – 2013 – № 24 – ст. 243.
9. *Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи*: Закон України від 28 лютого 1991 року № 796-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 16. – ст. 20.
10. *Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування*: Закон України від 08.07.2010 р. № 2464-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 2-3. – Ст. 11.
11. *Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні*: Закон України від 21 березня 1991 року № 875-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 21. – ст. 252.
12. *Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей*: Закон України від 20 грудня 1991 року № 2011-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 15. – ст. 190.

13. *Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб*: Закон України від 09 квітня 1992 року № 2262-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 29. – ст. 399.
14. *Про державну допомогу сім'ям з дітьми*: Закон України від 21 листопада 1992 року № 2811-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 5. – ст. 21.
15. *Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування*: Закон України від 14 січня 1998 року № 16/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 23. – ст. 121.
16. *Про порядок обчислення вислуги років, призначення та виплати пенсій і грошової допомоги особам офіцерського складу, прапорщикам, мічманам, військовослужбовцям надстрокової служби та військової служби за контрактом, особам начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ та членам їхніх сімей*: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.07.1992 № 393. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/393-92-%D0%BF>.
17. *Порядок підтвердження наявного трудового стажу для призначення пенсій за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній*: затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 12.08.1993 № 637. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/637-93-%D0%BF>.
18. Мокрицька Н. П. *Право соціального забезпечення : навч. посіб.* Львів : ЛьвДУВС, 2020. 536 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3300/1/%d0%bc%d0%be%d0%ba%d1%80%d0%b8%d1%86%d1%8c%d0%ba%d0%b0_30-11-20.pdf
19. Соціальний захист в Україні : навчально-методичний посібник / автори-укладачі Т.Л. Опалюк, Ю.В.Сербалюк. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В, 2023. 243 с. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/7478/Sotsialnyi-zakhyst-v-Ukraini-2023.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
20. Бойко М.Д. *Право соціального забезпечення (перевидання)*. Навч. посіб., Київ.: ЦУЛ, 2021. 311 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.rada.kiev.ua/> – офіційний сайт Верховної Ради України
2. <http://www.kmu.gov.ua> – офіційний сайт Кабінету Міністрів України
3. <http://www.mlsp.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства соціальної політики України
4. <http://www.pfu.gov.ua> – офіційний сайт Пенсійного фонду України
5. <http://www.social.org.ua> – офіційний сайт Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України
6. <http://www.fse.gov.ua> – офіційний сайт Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності
7. <http://www.ispf.gov.ua> – офіційний сайт Фонду соціального захисту інвалідів
8. <http://www.president.gov.ua> – офіційний сайт Президента України
9. <http://www.dcz.gov.ua> – офіційний сайт Державної служби зайнятості України
10. <http://www.naiu.kiev.ua> – сайт Національної академії внутрішніх справ України
11. <http://www.nau.kiev.ua> – Нормативні акти України
12. www.nbuv.gov.ua – електронний каталог Національної бібліотеки України ім. Вернадського.